

ВИСНОВОК

**рецензента, кандидата педагогічних наук,
доцента Севастюк Мар'яни Степанівни,
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації Василенко Катерини Сергіївни на тему
«Формування дослідницької компетентності майбутніх психологів
у процесі професійної підготовки»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки**

Дисертаційна робота Василенко Катерини Сергіївни присвячена актуальній для педагогічної теорії та практики темі щодо формування дослідницької компетентності майбутніх психологів у процесі професійної підготовки. Актуальність даної теми обумовлена реформуванням освітньої галузі в Україні, значущістю науково-дослідницького напрямку у сучасних умовах, а також зростанням ролі наукових досліджень у професійній діяльності психологів. Таким чином, вибір теми дисертаційного дослідження є абсолютно виправданим, а його актуальність відповідає запитам сучасного суспільства.

Представлена на рецензування дисертаційна робота підпорядкована єдиній логіці та достатньо повно презентує хід і результати дослідження. Заслуговує схвалення коректність визначення мети, об'єкта та предмета дослідження, окреслених завдань дисертаційної роботи. Таким чином, аналіз основних позицій дисертації дозволяє скласти загальне позитивне уявлення про науковий апарат роботи, її теоретичні засади та визначає наукову цінність і логіку зазначеної праці, що представляє собою повний дослідницький цикл.

Слід відзначити й міцне теоретичне підґрунтя, чітко окреслену методологію наукових підходів до розв'язання поставлених завдань, доцільну організацію експериментальної роботи, обґрунтованість наукових положень та висновків, сформульованих у дисертації.

Позитивного оцінювання заслуговує проведений авторкою теоретичний аналіз основних категорій дослідження: дослідницька діяльність майбутнього психолога, дослідницька компетентність майбутнього психолога, формування дослідницької компетентності майбутнього психолога.

Наукова новизна отриманих результатів визначається обраною темою дослідження, його теоретичною та практичною значущістю з огляду на актуальність роботи. Так, в дослідженні уточнено сутність понять «дослідницька компетентність майбутніх психологів», «формування дослідницької компетентності майбутніх психологів» та визначено структурні компоненти дослідницької компетентності майбутніх психологів (аксіологічний, когнітивний, процесуальний, акмеологічний), визначено критерії, показники та рівні сформованості (високий, достатній, середній, низький).

Вперше науково обґрунтовано та експериментально перевірено авторську модель формування дослідницької компетентності майбутніх психологів у процесі професійної підготовки. Цінним доробком у педагогічну теорію є визначення педагогічних умов формування дослідницької компетентності: вдосконалення змісту професійної підготовки майбутніх психологів (впровадження спецкурсу «Дослідницька діяльність у роботі психолога», встановлення міждисциплінарних зв'язків із дисциплінами фахової та природничо-наукової підготовки); цілеспрямоване формування позитивної мотивації студентів до здійснення навчально- та науково-дослідницької діяльності, світоглядної дослідницької позиції майбутнього психолога засобами неформальної освіти; посилення взаємозв'язку теоретичної та практичної підготовки майбутніх психологів через впровадження міні-проектів, започаткованих як психологічне волонтерство. Наукове дослідження дозволило визначити шляхи вдосконалення науково-методичного забезпечення процесу поетапного (орієнтаційно-інформаційний, організаційно-дослідний, рефлексивно-коригуючий) формування дослідницької компетентності майбутніх психологів в умовах бакалаврату, що сприяє вдосконаленню якості надання освітніх послуг закладами вищої освіти.

Використання під час проведення дослідження значного масиву емпіричної інформації, отриманої за допомогою широкого діагностичного інструментарію (анкети «Мотивація дослідницької діяльності студентів» (за І. Буциком), опитувальника цінностей праці Д. Сьюпера – Donald Super's Work

Values Inventory (WVI), шкали дослідницьких навичок (Research Skills Scale) (адаптована за Емі Е. Лаксон, Едільберто А. Дехос мл.), карти самооцінювання «Етика й академічна доброчесність», опитувальника «Діагностика акмеологічного компонента дослідницької компетентності майбутніх психологів», опитувальника «Самоорганізація діяльності» (оригінальна назва «Time Structure Questionnaire», TSQ) N. Feather та M. Bond, тесту «Креативність» (адаптований за С. Дімі트로вою-Бурлаєнко, автор – Н. Вишнякова), діагностичних робіт, розв'язання аналітико-ситуаційних і творчих завдань), застосування методів кількісного та якісного аналізу результатів дослідження, підтверджує достовірність отриманих результатів дослідження.

Основні результати дослідження висвітлено у достатній кількості наукових праць автора: 12 публікаціях (з них 6 – одноосібних), зокрема: 1 розділ у колективній монографії, 3 статті у виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз Scopus та Web of Science, 3 статті у наукових фахових виданнях України, 4 публікації (тези) мають апробаційний характер.

На основі аналізу дисертаційної роботи Василенко Катерини Сергіївни, її апробації у публікаціях, на наукових заходах, можна констатувати, що наукові положення, висновки та рекомендації, отримані в результаті проведеної роботи, викладено достатньо повно. У цілому дисертаційне дослідження Василенко К.С. за своїм змістом і формою є завершеним самостійним дослідженням.

Позитивно оцінюючи наукове і практичне значення результатів дослідження Василенко Катерини Сергіївни, вважаємо за доцільне висловити зауваження та побажання дискусійного характеру:

- 1) У першому розділі дисертації здобувачка аналізує вітчизняний та зарубіжний досвід професійної підготовки практичних психологів. Враховуючи повноту, хронологічність, ґрунтовність проведеного аналізу зарубіжного досвіду підготовки психологів, доречно було б посилити аналіз вітчизняної системи підготовки.
- 2) Робота значно виграла б, якщо у змісті дослідження було представлено змістово-технологічне забезпечення запропонованого спецкурсу «Дослідницька діяльність у роботі психолога».

Необхідно зауважити, що зазначені побажання не знижують науковий рівень дисертаційного дослідження Василенко Катерини Сергіївни та не впливають на загальне позитивне оцінювання роботи.

Отже, дисертація К.С. Василенко на тему «Формування дослідницької компетентності майбутніх психологів у процесі професійної підготовки» є цілісним завершеним дослідженням, яке за своїм науково-теоретичним рівнем, новизною у постановці та вирішенні досліджуваних проблем, аргументованістю висновків та практичним значенням відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. №44, і може бути подане до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри початкової освіти
та інноваційної педагогіки

